

POSTANOWIENIE

Dnia 25 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa M. K.
przeciwko Szkole Podstawowej [...] w P.
o ustalenie istnienia stosunku pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 25 czerwca 2019 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w S.
z dnia 27 marca 2018 r., sygn. akt V Pa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek pełnomocnika strony pozwanej**
o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu
kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Powódka M. K. ostatecznie wniosła o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach w Szkole Podstawowej [...] w P. i zasądzenie wynagrodzenia za okres pozostawania bez pracy oraz ewentualnie ustalenie, że strony łączyła od 2012/2013 umowa o pracę na czas nieokreślony.

Sąd Rejonowy w C. wyrokiem z dnia 15 września 2016 r., sygn. akt IV P [...], oddalił powództwo, odstępując od obciążenia powódki kosztami procesu. Powódka zaskarżyła wyrok Sądu Rejonowego w całości. Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 27 marca 2018 r., sygn. akt V Pa [...], oddalił apelację powódki.

Powódka zaskarżyła wyrok Sądu Okręgowego w całości. Zarzucono naruszenie prawa materialnego, to jest art. 10 ust. 7 w związku z art. 10 ust. 4

oraz art. 11 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 967 ze zm.) przez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że sama tylko niepewność co do corocznego tworzenia w szkole oddziałów, w których uczy dany nauczyciel kontraktowy, jest równoznaczna z zaistnieniem potrzeby wynikającej z organizacji nauczania uzasadniającej zatrudnienie tego nauczyciela na czas określony, bez względu na to, czy można przewidywać w kolejnym roku szkolnym możliwość przydzielenia temu nauczycielowi pełnego wymiaru godzin w innych oddziałach zgodnie z jego kwalifikacjami i bez względu na to, czy ewentualne zmniejszenie ogólnej liczby godzin w kolejnym roku szkolnym skutkowałoby rozwiązaniem stosunku pracy z tym nauczycielem czy też z innym, według przyjętych kryteriów doboru nauczycieli do zwolnienia. Ponadto, zarzucono naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 381 k.p.c. w związku z art. 32 ust. 1 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP przez naruszenie zasady równości stron i uwzględnienie zgłoszonego po pierwszym terminie rozprawy apelacyjnej wniosku strony pozwanej o przesłuchanie w charakterze świadka byłego dyrektora pozwanej przy jednoczesnym oddaleniu zgłoszonego uprzednio wniosku strony powodowej o przesłuchanie powódki w charakterze strony na te same okoliczności i to mimo wezwania powódki na termin rozprawy apelacyjnej.

Skarżąca wskazała, że skarga kasacyjna zasługuje na uwzględnienie ze względu na jej oczywistą zasadność. W jej ocenie, rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego zostało wydane z widoczną obrazą przepisów prawa materialnego, to jest art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela, który dopuszcza zatrudnienie nauczyciela na czas określony „w przypadku zaistnienia potrzeby wynikającej z organizacji nauczania”. Skarżąca twierdzi, że Sąd w zaskarżonym orzeczeniu skupił się nie na tym, czy istniała niepewność, co do możliwości zapewnienia jej godzin w kolejnych latach szkolnych, tylko na tym, czy istniała niepewność co do liczby oddziałów przedszkolnych. Tymczasem, zgodnie ze wskazaniem wykładni językowej oczywiste jest, że jeśli określona organizacja nauczania (w tym jej możliwe do przewidzenia zmiany) nie skutkuje brakiem możliwości zatrudnienia nauczyciela na czas nieokreślony, oznacza to, że nie zachodzi „potrzeba” zatrudnienia nauczyciela na czas określony. Skarżąca podkreśla, że sama niepewność, co do liczby takich czy innych oddziałów nie ma żadnego znaczenia, jeśli nie wiąże się z brakiem

możliwości znalezienia dla nauczyciela godzin. W ocenie skarżącej, Sąd pominął art. 11 Karty Nauczyciela, w konsekwencji czego analizował sytuację powódki tylko w odniesieniu do oddziałów przedszkolnych, mimo że bezsporne było, że powódka miała kwalifikacje do nauczania nie tylko w oddziałach przedszkolnych, mogła pracować w klasach I-III czy też w świetlicy. Zdaniem skarżącej, oczywiste jest również naruszenie przepisów prawa procesowego składających się na zasadę równości stron w postępowaniu, skoro dopuszcza się, celem wyjaśnienia kwestii spornej, dowód zgłoszony przez jedną stronę, a jednocześnie oddala inny dowód zgłoszony przez drugą stronę celem wyjaśnienia tej samej kwestii.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109, z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20 poz. 494, z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437, z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Skarżąca nie wykazała oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w przedstawionym wyżej rozumieniu.

Jeżeli chodzi o twierdzenie skarżącej o rażącym naruszeniu prawa materialnego, to w judykaturze Sądu Najwyższego kilkakrotnie rozważano znaczenie pojęcia „potrzeby wynikającej z organizacji nauczania” w rozumieniu art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela. Przywołania wymaga wyrok z dnia 5 września 1997 r., I PKN 226/97 (OSNAPiUS 1998 nr 11, poz. 328), w którym Sąd Najwyższy omówił szeroki katalog okoliczności, które mogą stanowić „organizację nauczania” w rozumieniu wówczas art. 10 ust. 4 Karty Nauczyciela, zaliczając doń np. liczbę klas, rodzaj przedmiotów, liczbę godzin lekcyjnych, liczbę etatów, okres nauczania poszczególnych przedmiotów, zmienność pracy szkoły. Z kolei w wyroku z dnia 3 grudnia 2010 r. I PK 122/10 (OSNP 2012 nr 3-4, poz. 40) podkreślono, że zatrudnienie nauczyciela do prowadzenia zajęć nieobowiązkowych (dodatkowych), co do których nie ma pewności, że w każdym roku szkolnym zostaną zapewnione na nie środki finansowe, stanowi warunek wymieniony w art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela w postaci szczególnych potrzeb wynikających z organizacji szkoły. Także w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2016 r., II PK 142/15 (LEX nr 2062793), przyjęto, że jeżeli oddziały przedszkolne nie stanowią stałej, obligatoryjnej struktury organizacyjnej szkoły, a ich powołanie zależy od podejmowanej co roku decyzji organu prowadzącego, podyktowanej naborem do tych oddziałów, od czego zależy zapewnienie środków finansowych na ich funkcjonowanie, to świadczy to o szczególnych potrzebach wynikających z organizacji nauczania w rozumieniu art. 10 ust. 7 ustawy – Karta Nauczyciela. Argumentacja przedstawiona w tym wyroku wskazuje, że niepewność co do corocznego (permanentnego) tworzenia oddziałów, w których zatrudniany nauczyciel ma realizować swoje obowiązki w ramach przydzielonych godzin, stanowi uzasadnienie dla zawarcia z nim umowy na czas określony. Nie ma zatem uzasadnienia teza o oczywistym naruszeniu art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela, jeżeli taką wykładnię podzielił Sąd drugiej instancji. To natomiast, że skarżąca przedstawia inną interpretację omawianego pojęcia, mogłoby być przyczynkiem do rozważenia sformułowanych argumentów w ramach istotnego zagadnienia prawnego, ale w tym wypadku konieczne byłoby powołanie się na tę przesłankę przedsądu. Sąd Najwyższy nie jest natomiast uprawniony do zastępowania strony

w wyborze argumentacji, która uzasadniałaby przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Skarżąca nie wykazała również kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa procesowego. Należy bowiem wskazać, że jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczność, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Przy czym zaznaczyć należy, że w judykaturze podkreśla się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Ma to szczególne znaczenie w sytuacji, w której oczywista zasadność skargi kasacyjnej miałyby polegać na oczywistym naruszeniu przepisów procesowych, gdyż, stosownie do art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., skargę można oprzeć na naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Skarżący więc musi wykazać, że następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), iż kształtowały one lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96 - OSNC 1997 nr 6-7, poz. 82; z dnia 24 października 2006 r. II PK 38/06, LEX nr 950620 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, LEX nr 179971; z dnia 5 grudnia 2007 r.,

II PK 103/07, LEX nr 863973; z dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436). Tego rodzaju wyводу zabrakło w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej, w szczególności nie wiadomo, czego miała dotyczyć „kwestia sporna”, która w ocenie skarżącej wymagała także przeprowadzenia dowodu z przesłuchania powódki (a miałyby ona istotne znaczenie w sprawie, gdyby dowód miał zaprzeczać tezie o niepewności co do corocznego, permanentnego tworzenia oddziałów zerowych). Tym samym skarżąca nie wykazała oczywistego naruszenia przepisów prawa procesowego uzasadniającego przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych powodów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

Sąd Najwyższy nie uwzględnił wniosku strony pozwanej o zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, zawartego w piśmie przygotowawczym z dnia 5 października 2018 r., które w rzeczywistości stanowi odpowiedź na skargę kasacyjną powódki wniesioną po upływie terminu przewidzianego art. 398⁷ § 1 zdanie pierwsze k.p.c. W konsekwencji, nie wywołuje ono skutków w zakresie zawartego w nim wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym (art. 167 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c.), obejmujących sporządzenie i wniesienie odpowiedzi na skargę kasacyjną (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 14 lutego 2012 r., II PK 139/11, LEX nr 1167468).